

# Обществени нагласи към позицията на България относно започването на преговори на Република Северна Македония за членство в ЕС

Национално представително проучване

Октомври 2020 г.

# ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ПРОУЧВАНЕТО

Изпълнител:

Алфа Рисърч



Възложител:

Андрей Ковачев –  
член на Европейския  
Парламент

Представителност  
на проучването:



За пълнолетното  
население на страната

Обем на извадката:



803 ефективни  
интервюта

Период на  
провеждане:



26-30 октомври 2020 г.

Методология:



Национално  
представително  
количествено  
проучване

Метод на формиране на  
извадката:

Стратифицирана по  
район на местоживееене с  
квота въз основа на  
признаците пол, възраст,  
образование



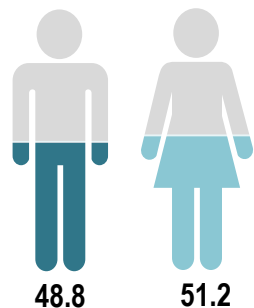
Метод на набиране на  
информацията:

Пряко стандартизирано  
телефонно интервю

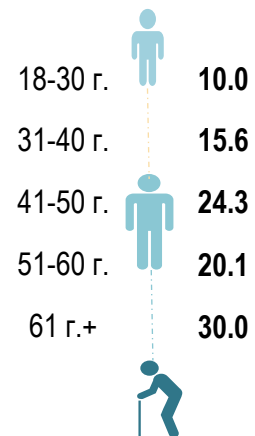


# СТРУКТУРА НА ИЗВАДКАТА (%)

## ПОЛ



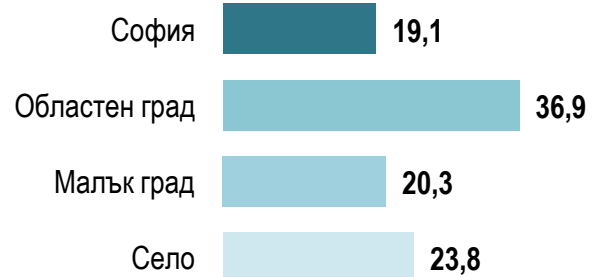
## ВЪЗРАСТ



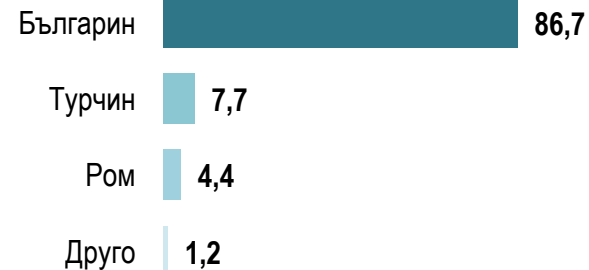
## ОБРАЗОВАНИЕ

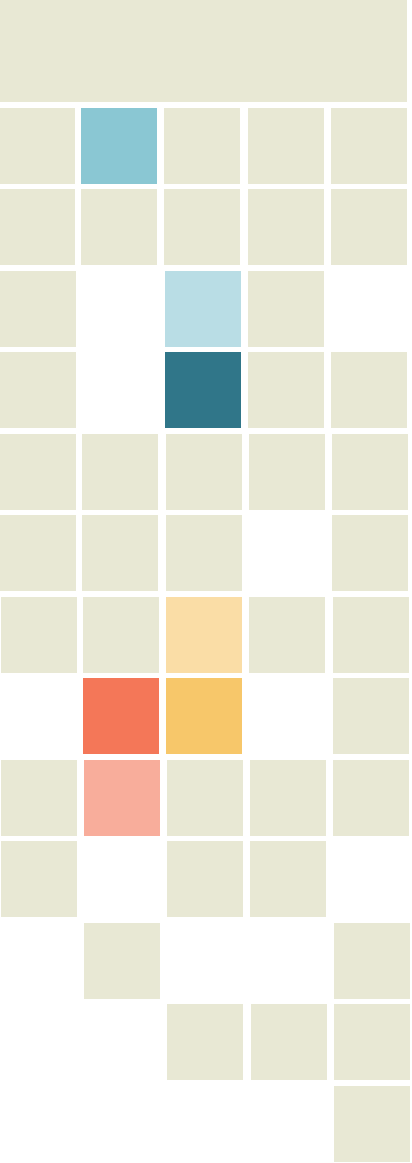


## ТИП НАСЕЛЕНО МЯСТО



## ЕТНОС





# ОСНОВНИ ИЗВОДИ



# Контекст и цели на проучването

- През последните няколко години отношенията между България и Република Северна Македония се характеризират с нарастваща интензивност на съвместни инициативи и събития в редица области като политика, култура, икономика и др. На 1 август 2017 г. беше подписан и Договор за приятелство, добросъседство и сътрудничество между Република България и Република Северна Македония. България е и една от страните, които активно отстояват каузата за присъединяването на страните от Западните Балкани към ЕС поради ползите, които подобно разширяване ще донесе за региона и ЕС – подобрена инфраструктура и цялостно икономическо развитие на Балканите, гаранция за сигурността и стабилността в този регион на Югоизточна Европа (ЮИЕ) и др. Същевременно, поради насложилите се исторически пластове, различни политически интереси през годините и провежданите политики на промяна на идентичността на част от населението в географския регион Македония, са налице сериозни разногласия между България и Република Северна Македония относно исторически факти, касаещи общата история, генезиса на езика и етническата идентичност. Това напрежение придобива особено силен политически израз в периода преди началото на преговорите за членство на Северна Македония в ЕС и евентуалната възможност България да наложи вето на този процес, ако не бъде постигнат компромис по спорните въпроси.
- Алфа Рисърч проведе национално представително проучване сред 800 пълнолетни граждани от цялата страна на базата на стратифицирана по регион и тип населено място извадка и подбор на респондентите по квота, възпроизвеждаща социално-демографската структура на страната. Информацията е събрана по телефона в периода 26-29 октомври 2020г. Проучването има за цел да регистрира нагласите на българските граждани относно позициите на България преди започването на преговори на Северна Македония с ЕС.

# Образът на съседните страни и мястото на Република Северна Македония

- В самото начало трябва да отбележим, че данните от проучванията на общественото мнение не могат да решават исторически спорове, нито да заместват политическите и дипломатически контакти между две страни. Те обаче са много важен индикатор за това как се развиват отношенията между два народа, особено съседски, каква е степента на подкрепа за определени политики на националните правителства и за приемане/респ. отхвърляне на принципи, въз основа на които да се изграждат междудържавните отношения.

На база на националното представително проучване могат да се направят няколко основни извода за нагласите на българското обществено мнение по тези въпроси:

- **Налице е сериозно влошаване на образа на Северна Македония сред българските граждани.** Ако допреди десетина години тя се смяташе за една от най-близките и добросъседски настроени към нас държави на Балканите, в момента едва 21.9% от пълнолетните българи я определят като такава. Двойно повече са хората, които смятат за най-доброжелателна от нашите съседи Румъния (41.5%), следвана от Гърция (37.1%). Третото място, но с доста по-нисък дял, 23% ,се заема от Турция. 22% смятат за близка и доброжелателна Сърбия и на последно място – с 21.9% се нарежда Северна Македония. Сходно проучване на агенцията преди една година показва почти идентични нагласи по отношение на съседните страни, като отново Северна Македония беше разглеждана в най-негативна светлина. Очевидно, споровете около историята, езика, идентичността, малцинствата и антибългарската кампания в Северна Македония са повлияли трайно негативно на българското обществено мнение. И това, при положение, че почти всеки пети (19%) заявява, че има в рода си хора с корени в географската област Македония – т.е. независимо, че много хора се чувстват близки и свързани с тази страна, кампанията, която тя води към България, сериозно ерозират нейния образ.

# Идентичност и малцинства



- Спорен въпрос, който периодически се повдига е, как се е самоопределяло в миналото мнозинството от населението на Република Македония и какъв език е говорило. **Едва 9.2% от анкетираниите смятат, че в миналото населението на днешната Република Северна Македония не се е самоопределяло като българско. Според огромното мнозинство, 79.3%, това е манипулация на историческите факти.** Трябва да се подчертае, че тази позиция се споделя почти еднакво в различните възрастови, образователни и социални групи, както и независимо от факта, дали анкетираниите имат в рода си хора с потекло от този край или не. Важно е и това, че тази оценка не води до желание за преразглеждане на съвременните реалности и непризнаване на Македония като самостоятелна държава\*, но тя е остра реакция срещу подмяната на исторически факти и създаване на антибългарски настроения в нашата съседка.

# Отношение към позицията на България относно преговорите за членство на Република Северна Македония в ЕС/1

- **По отношение на основния политически въпрос** – каква трябва да е принципната позиция на България относно започването на преговори на Северна Македония за членство в ЕС – общественото мнение е изключително категорично. **83.8% не са съгласни България да подкрепи Република Северна Македония за членство в ЕС, докато не бъде постигнато съгласие относно факти от историческото минало на България.** Според 10.2% България трябва безусловно да я подкрепи, независимо от нейното отношение към факти от нашето историческо минало. Едва 5.9% нямат мнение по въпроса, което е индикатор за висока степен на определеност на мненията.
- По голяма част от спорните въпроси, които България поставя и като изисквания пред Северна Македония, за да даде съгласие за началото на преговорите, **българското обществено мнение е настроено компромисно – без жертване на историческо минало и достойнство, но и без крайно радикални позиции.**
  - 54.1% подкрепят България да признае съвременната македонската идентичност, ако Северна Македония признае, че в началото на 20-ти век огромната част от населението ѝ се самоопределя като българско, а изграждането на нова "македонска национална идентичност," започва след 1944 г., без да засяга гражданите на България и техните предци. 29.5% застъпват по-крайната позиция, че България изобщо не бива да признава съществуването на съвременна македонска идентичност, а 6% са на противоположната позиция – за безусловно признаване на тази идентичност.
  - По-слабо изразени са компромисните позиции по отношение на езика. Тук 42.4% смятат, че България трябва да признае съществуването на македонски език, само ако Република Северна Македония признае съответно, че този език е започнал да се създава през 1944 г. на база на западните български диалекти. 45.5% обаче смятат, че не трябва да се признава съществуването на отделен македонски език. 4.5% са в полза на безусловното му признаване.



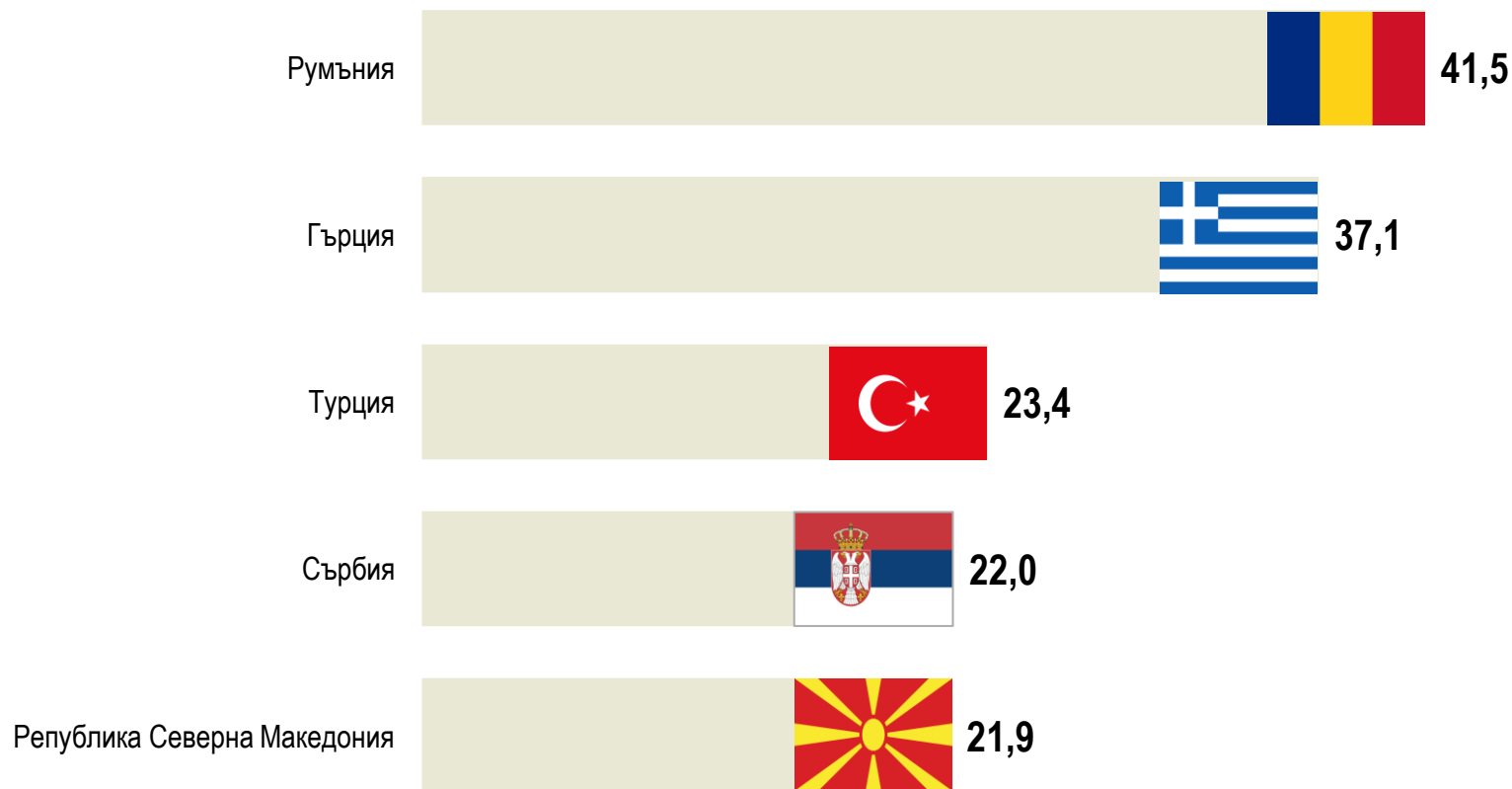
# Отношение към позицията на България относно преговорите за членство на Република Северна Македония в ЕС/2

- 67.2% подкрепят България да даде съгласие за начало на преговорите за членство на Република Северна Македония в ЕС, ако тя се откаже от антибългарската основа, върху която изгражда съвременната си идентичност, отричайки българската идентичност на възрожденци като братя Миладинови, или революционери като Гоце Делчев. 15.8% са против, а 17% нямат мнение по въпроса.
- 76.1% подкрепят България да даде съгласие за начало на преговорите за членство на Република Северна Македония в ЕС, ако тя се съгласи да премахне текстовете от учебниците и паметниците на които пише "български фашистки окупатор" по отношение на българската администрация през Втората Световна война. 10.5% са против, 13.4 – нямат мнение, или не се интересуват от въпроса.
- От своя страна, насилствената македонизация на населението от Пиринския край през периода 1944-1948г. среща също толкова негативни оценки, както и опитът да се отрича българското самосъзнание на част от населението на днешна Северна Македония. 71.6% имат отрицателно мнение към тази политика, определяйки я като насилствена промяна на българското самосъзнание на хората от региона. 10.2% я приемат за правилна, стоейки на позицията, че е трябвало да се формира македонско самосъзнание. Почти една пета са слабо запознати с този процес и не могат а изразят отношение.

**Общият извод, който може да бъде направен въз основа на проучването е, че българското обществено мнение не споделя претенции, или негативизъм към самоопределението на съвременната македонска държава и подкрепя нейния европейски път. Същевременно, то е много негативно настроено към подмяната на исторически факти, манипулативното формиране на антибългарски настроения и на тази база – изостряне на отношенията между двете страни. Макар и да са налице някои по-радикални настроения относно езика и идентичността на гражданите на Северна Македония, мнозинството българи подкрепят намирането на компромис. Много слаба е обаче подкрепата за безусловната „зелена светлина“ пред членство на Северна Македония в ЕС, без да са изчистени ключови спорни въпроси.**

# ОЦЕНКА НА ОТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ БЪЛГАРИЯ И СЪСЕДНИТЕ СТРАНИ (%)

Кои от съседните на България страни считате за най-близки, най-доброжелателно настроени към България?



Кои от съседните на България страни считате за най-близки, най-доброжелателно настроени към България? /Възможен е повече от един отговор/

По отношение езика и самоопределянето на гражданите на Република Северна Македонија се сблъскват две тези:

- Първата, че в миналото мнозинството от населението ѝ не се е самоопределяло за българско и не е считало езика си за български
- Втората, че това не отговаря на истината и манипулира исторически факти.

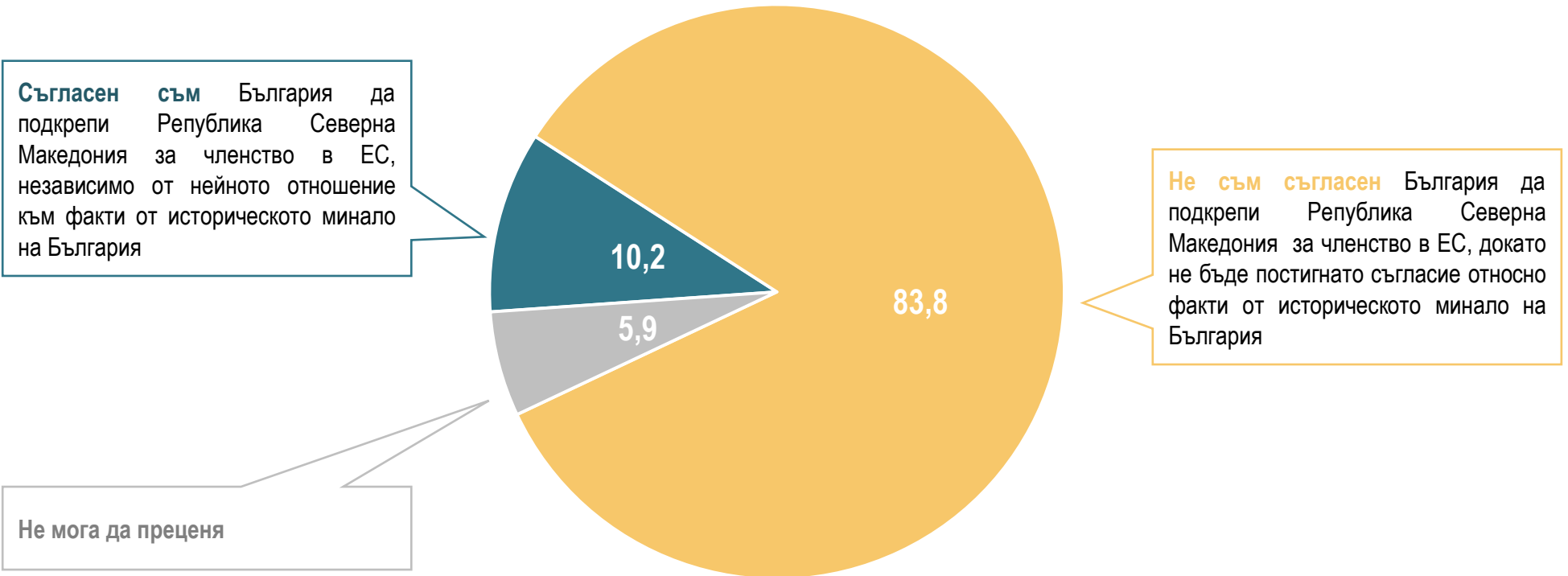
Коя от двете е по-близо до вашето мнение?



# ПРЕГОВОРИ ЗА ЧЛЕНСТВО В ЕС (%)

На Република Северна Македония предстои започване на преговори за членство в ЕС.

Според вас каква трябва да бъде принципната позиция на България по този въпрос?



# ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПРЕДЛОЖЕНИЯ НА БЪЛГАРСКАТА СТРАНА (%)

Между България и Северна Македония съществуват нерешени спорове относно факти от близкото минало. Част от тях се поставят като изисквания от нашата страна, за да подкрепи започването на преговори на Северна Македония за членство в ЕС.

## Какво е вашето отношение към следните предложения?

България да признае съвременната македонската идентичност, само ако Северна Македония признае, че в началото на 20 век огромната част от населението ѝ се самоопределя като българско, а изграждането на нова "македонска национална идентичност", започва след 1944 г., без да засяга гражданите на България и техните предци?



- Подкепям напълно
- България изобщо не трябва да признава съществуването на македонска (етническа) идентичност
- България трябва безусловно да признае македонската етническа идентичност
- Нямам мнение, не се интересувам

България да признае съществуването на македонски език, само ако Република Северна Македония признае съответно, че този език е започнал да се създава през 1944 г. на база на западните български диалекти?



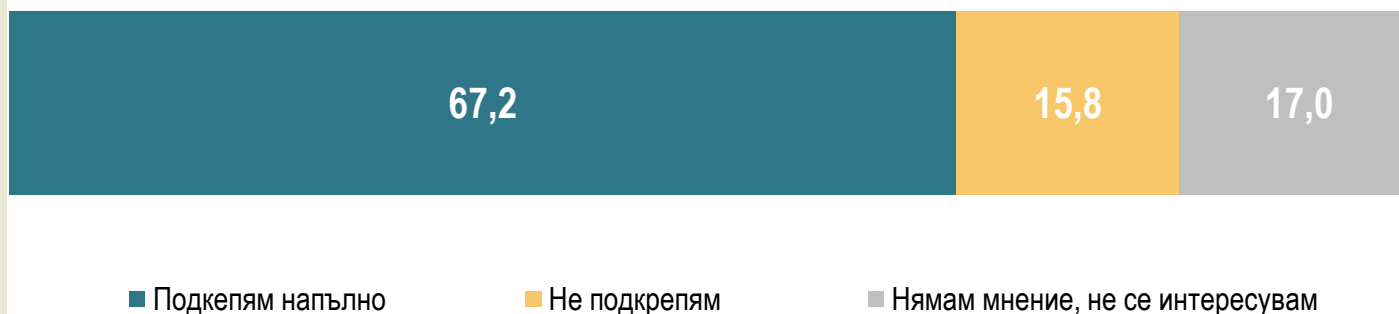
- Подкепям напълно
- България не трябва изобщо да признава съществуването на македонски език
- България трябва безусловно да признае македонския език
- Нямам мнение, не се интересувам

# ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПРЕДЛОЖЕНИЯ НА БЪЛГАРСКАТА СТРАНА (%)

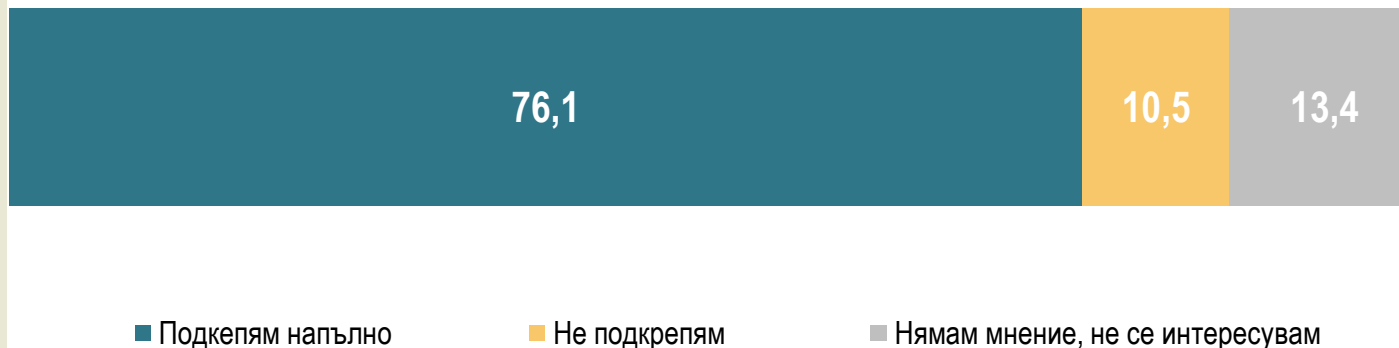
Между България и Северна Македония съществуват нерешени спорове относно факти от близкото минало. Част от тях се поставят като изисквания от нашата страна, за да подкрепи започването на преговори на Северна Македония за членство в ЕС.

## Какво е вашето отношение към следните предложения?

България да даде съгласие за начало на преговорите за членство на Република Северна Македония в ЕС, ако тя се откаже от антибългарската основа, върху която изгражда съвременната си идентичност, отричайки българската идентичност на възрожденци като братя Миладинови, или революционери като Гоце Делчев?



България да даде съгласие за начало на преговорите за членство на Република Северна Македония в ЕС, ако тя се съгласи да премахне текстовете от учебниците и паметниците на които пише например "български фашистки окупатор" по отношение на българската администрация през Втората Световна война?



# НАСИЛСТВЕНАТА МАКЕДОНИЗАЦИЯ (%)

Между 1944 и 1948, БКП под ръководството на Г. Димитров провежда политика на насилствена македонизация на българското население от Благоевградско. Правилна ли според вас е била тази политика?

Правилна, трябвало е да се формира македонско самосъзнание на българите в региона



10,2

Неправилна, насилствено са се опитвали да променят българското самосъзнание на хората от региона



71,6

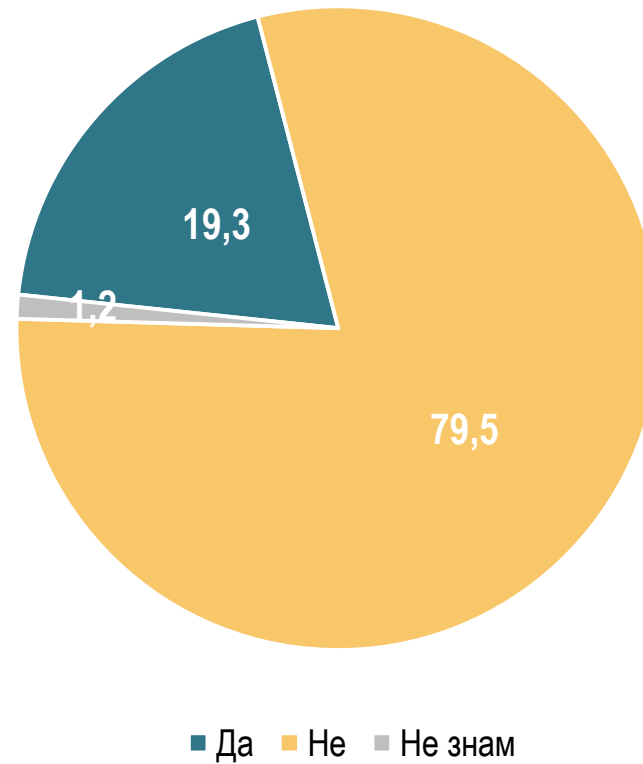
Не знам, не мога да преценя



18,2

# РОДСТВЕНИ ВРЪЗКИ С ХОРА ОТ ГЕОГРАФСКАТА ОБЛАСТ МАКЕДОНИЯ (%)

Имате ли сред вашите роднини, включително и далечни дядовци и баби, хора с корени от географската област Македония?







### За контакти:

Алфа Рисърч

България, София 1000,

ул. Искър 54

Тел.: +359 2 983 60 56

Факс: +359 2 983 61 68

E-mail: [headoffice@alpharesearch.bg](mailto:headoffice@alpharesearch.bg)

[www.alpharesearch.bg](http://www.alpharesearch.bg)